

νά υπολογίσῃ εἰμὴ κατὰ προσέγγισιν τὰς ὁποίας θέλει οὗτος υποφέρει κατὰ τὴν πορείαν του διαταράξεις, ἐπροφήτευσεν τὴν ἡμέραν ταύτην ὡς ἄλλος μετὰ Χριστὸν προφήτης; Ἀλλ' ἔστω ἀκόμη ὅτι κατὰ συγκυρίαν οἱ υπολογισμοὶ τοῦ ἀστρονόμου τούτου εἰπὶν ἀκριβέστατοι, καὶ ὅτι ἡ προαγγελλομένη σύγκρουσις θέλει πραγματικῶς συμβῆ· ἔπεται ἄρα ἐκ τούτου αὐστηρῶς ὅτι ἡ σύγκρουσις αὕτη θέλει ἐπιφέρει καὶ τὴν τῆς γῆς καταστροφὴν. Τοῦτο οὐ μόνον εἶναι ἀδύνατον ἀλλὰ καὶ ἀπίθανον καὶ ἐν ἔργῳ ἂν οἱ κομήται εἶχον τὴν ὁποίαν συμπεραίνομεν ἐπιβροχὴν ἐπὶ τῆς γῆς, ἔπρεπεν οἱ τοῦ 1770 καὶ 1832, οἱ τοσοῦτον πλησίον τῆς γῆς διελθόντες, νὰ ἐπιφέρωσιν ἂν οὐχὶ μεγάλας τοῦλάχιστον μικρὰς τινὰς βλάβας, καὶ ἐν τοσοῦτῳ οὐδὲ ἐλάχιστον κἂν σημεῖον τῆς τοιαύτης προσεγγίσεώς των ἐφάνη. Εἶναι ἀληθές ὅτι τινες ἀναφέρουσιν ὅτι μετὰ τὴν διόδον τοῦ 1783 κομήτου, πυκνοτάτη καὶ κατὰ ἔξοχον ὁμίχλη περιεκαλύφεν ἐπὶ ἑξ ὁλοκλήρου ἐβδομάδας τὴν γῆν, ἀπὸ τῶν παραλίων τῆς Ἀφρικῆς μέχρι τῶν τῆς βορείου Ἀμερικῆς· ἀλλ' ἐκτὸς ὅτι δυνάμεθα νὰ ἀμφισβάζωμεν ὡς πρὸς τὴν ὑπαρξίν τοῦ φαινομένου τούτου, δὲν ἔπεται πρὸς τούτοις κατ' αὐστηρὸν λόγον ὅτι τοῦτο προῆλθεν ὡς φυσικὸν ἀποτέλεσμα ἐκ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ κομήτου· διότι κατὰ τοὺς ὀρθοὺς τῆς λογικῆς κανόνας, πᾶν ἐπόμενον δὲν δύναται ὡς ἐκ τούτου καὶ μόνον νὰ θεωρηθῇ νόμιμον ἀποτέλεσμα προκρινόμενου τινός· ἄλλως διὰ τὸν αὐτὴν λόγον ἡδυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν τὴν πυρπόλησιν τῆς Μόσχας ὡς ἀποτέλεσμα τοῦ κομήτου τοῦ 1811, καὶ τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἱερὸν ἡμῶν ἀγῶνα ὡς τοῦ κομήτου τοῦ ἔτους 1819, καὶ ἄλλα τούτοις ὅμοια! οὐδὲ δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ὅτι ἂν οἱ κομήται δὲν ἐνεργῶσιν ἐπὶ τῆς γῆς εἰς ἀπόστασιν, θέλουσιν ὅμως φέρει ἀποτέλεσμα τι συγκρουόμενοι μετ' αὐτῆς· διότι οἱ κομήται ἂν πραγματικῶς ἦσαν, ὡς τινες τῶν ἀστρονόμων φρονούσι, στερεὰ σώματα, ἔπρεπε κατὰ τοὺς τῆς φύσεως νόμους νὰ ἐνεργῶσιν ἐπὶ τῆς σφαίρας μας καὶ μακρόθεν ἐν ὀρθῷ λόγῳ τῆς μάξης καὶ ἐν ἀντιπεπονητότι τῆς ἀποστάσεως αὐτῶν. Ἀλλὰ τὸ ἔτι μᾶλλον ἀποδεικνύον ὅτι οἱ κομήται οὐδὲν ἄλλο εἰσὶν ἢ συσσωρεύσεις νεφελώδους τινος ὕλης, ἐστὶ τὸ διαφανές τοῦ πυρῆνους αὐτῶν· καθότι εἶναι πασίγνωστον ὅτι τινὲς τῶν ἀστρονόμων παρετήρησαν τοὺς ὕψισθεν τοῦ κατὰ τὸ 1811 ἐμφανισθέντος κομήτου κειμένους ἀστέρας· ἐκτὸς τούτου ὁ κατὰ τὸ 1846 ἐμφανισθεὶς κομήτης μετὰ τὴν παρήλιον διόδον του διεβρέθη εἰς δύο τμήματα φέρον ἕκαστον ἰδιαιτέρον πυρῆνα καὶ οὐράν, καὶ οὕτω προχωροῦντα παρὰλλήλως εἰς ἀπόστασιν τοῦλάχιστον 10! καθ' ὃν τρόπον περιῆλθον 70⁰ διάστημα. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς διχοτομίας ταύτης ὁ εἰς τῶν πυρῆνων ἐφαίνετο λαμπρότερος τοῦ ἑτέρου, ἀκολουθῶς ὅμως οὗτος κατέστη λαμπρότερος τοῦ ἄλλου. Τὸν μὲν ἐκ τῶν οὕτω γεννηθέντων δύο κομητῶν παρετήρησι ἀκριβῶς ἐκ τοῦ ἀστεροσκοπείου τῆς Ρώμης κατὰ τὴν 13 Αὐγούστου ὁ ἀστρονόμος Κ. Σέκκερ, ὅστις εὗρεν

αὐτὸν 6⁰ εἰς ἀπόστασιν ἐκ τῆς θέσεως καθ' ἣν ἔπρεπε νὰ φανῇ κατὰ τοὺς προγενεστέρους υπολογισμοὺς τῶν ἀστρονόμων· τὸν δ' ἄλλον παρετήρησεν ὁ Κ. Στρέϊβερ, ὁ ἐπιβεβαιώσας οὕτω τὴν ταυτότητα τοῦ ἀστέρος τούτου, τοῦ καὶ εἰς πολλάς ὥς φαίνεται ἀνωμαλίας ὑποκειμένου. Τουθόπερ δὲ ἤθελεν ἐπιβεβαιώσῃ πληρέστατα τὸ μὴ στερεὸν τῶν κομητῶν εἶναι ὁ δι' ὕψους τοῦ Ἑλβετοῦ ἀστρονόμου Πλανταμούρου, ὅτι δῆθεν ὁ κομήτης τοῦ ἔτους 1843 διεβρέθη διὰ τοῦ σώματος τοῦ ἡλίου, ἂν ὑπεστηρίζετο καὶ ἐκ τῶν παρατηρήσεων τῶν λοιπῶν ἀστρονόμων· ἀλλ' ὁ Ἀρχὼν καὶ λοιποὶ τῶν Παρισίων ἀστρονόμοι ἀξιοῦσιν ὅτι οὗτος ἐπλησίασε μὲν τὸν ἥλιον τοσοῦτον ὥστε εὗρεται σχεδὸν τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ, οὐχὶ δὲ καὶ ὅτι διεβρέθη διὰ τοῦ σώματος αὐτοῦ (α). Ὅπως δὴ ποτε ὅμως οἱ κομήται κατὰ πᾶσαν πιθανότητα δὲν εἶναι σώματα στερεὰ, καὶ ἀφοῦ δὲν εἶναι τοιαῦτα, οὐδόλως δύνανται συγκρουόμενα νὰ φέρωσι τὴν καταστροφὴν τῆς γῆς. Πρὸς τί λοιπὸν οἱ πανικοὶ φόβοι; . . .

« Μακρὰν λοιπὸν φροντίδα ματαίων στεναγμῶν. »

Καὶ

Φάγε, πρὶ ὅτλην γιτονὸν σου,
Μὲ τὸν ἔρωτα κοιμήσου,
Ἡ φροντίδα μοναχὴ. »

Ι. ΔΕΚΙΠΑΛΛΑΣ.

ΠΕΡΙ ΣΤΕΝΟΓΡΑΦΙΑΣ.

(Ἴδε συν. λάδ. 170. σελ. 40)

—0—

Παραθέτομεν ἐπίγραμμα τοῦ Λύσσονιου πρὸς ταχυγράφον ἕνεκα τοῦ κάλλους αὐτοῦ. (ἐπίγρ. 138).

Puer notarum praepetum
Solers, minister advola,
Bipatens pugillar expedi
Cui multa fandi copia,
Punctis peractis singulis
Ut una vox absolvitur
Evolvo libros uberes,
Instarque densae grandinis
Torrente lingua perstrepo;
Tibi nec aures ambigunt
Nec occupatur pagina;
Et mota parce dextera
Volat per æquor cereum;
Cum maxime nunc proloquor

(1) Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ὁ περὶ αὐτοῦ ὁ λόγος κομήτης διεβρέθη κατὰ τὸν Ἀρχὼν 10⁰ λείρας ἀπὸ καὶ δευτέρου χρόνου λεπτόν,

Circumloquentis ambitu,
Tu sensa nostri pectoris
Vixdicta jam ceris tenes,
Sentire tam velox mihi
Vellem dedisset mens mea
Quam praeperis dextrae fuga
Tu me loquentem praevenis,
Quid, quæso, quis me prodidit?
Quis ista jam dixit tibi?
Quæ cogitabam dicere?
Quæ furta corde in intimo
Exercet ales dextera!
Quis ordo rerum tam novus?
Ut veniat in aures tuas,
Quod lingua nondum absolverit?
Doctrina non hæc prestitit;
Nec ulla tam velox manus
Celeripedis compendii.
Natura munus hoc tibi
Deusque donum tradidit,
Quæ loquerem ut scires prius,
Idemque velles, quod volo.

Ὁ Μαρτιάλης βιβλ. 14 ἐπίγρ. 202 λέγει·

«Carrant verba licet. manus est velecior illis
Nondum lingua suum, dextra peregit opus.»—

Καταστραφείσης ὁμως τῆς ῥωμαϊκῆς δημοκρατίας ἔπεσε συγχρόνως μετὰ τῆς τροφῆς αὐτῆς, τῆς πολιτικῆς δηλονότι ῥητορικῆς, καὶ ἡ στενογραφία, προσδοκῶσα τὴν ἀνέγερσίν της ἀπὸ τῆς φιλελευθερίας πεπολιτισμένων λαῶν.

Ἐπὶ τῆς μετὰ τὴν πτώσιν τῆς ῥωμαϊκῆς δημοκρατίας ἐποχῆς ἔχομεν ἔχνη τῆς χρήσεως τῆς στενογραφίας καὶ ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῶν ἀγίων μαρτύρων, καθὼς π. χ. τοῦ Ἰερωνύμου (in consol. ad Iulianum) «et tamen ille apposito notario cogebat loqui quæ velociter edicta velox consequeretur manus.»

Ἐσφαλμένως δὲ μετεχειρίζοντο τὴν στενογραφίαν ἐν ἐπιστήμοις ἐγγράφοις, νόμοις καὶ διατάγμασιν, ὥστε ὅχι μόνον πολλὰ πλάνη ἀλλὰ καὶ πρόδηλοι ἐκ τούτου προήρχοντο ἀπάται ὡς ἀναφέρει ὁ Σουητόνιος Δ'. § 41 περὶ τοῦ Καλλιγούλα: Proposuit quidem legem, sed minutissimis literis et angustissimo loco uti ne cui describere liceat.» Ὅθεν ὁ νομοθέτης αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (βιβλ. α. Κωδ. τίτλ. 17 § 13) διέταξε: Ne per scripturarum aliqua fiat in posterum dubitatio jubemus non per siglorum captiones et compendiosa aenigmata (quæ multas per se et per suum vitium antinomias induxerunt) ejusdem Codicis textum conscribi. » καὶ ἐν § 22.

Eandem poenam falsitatis constituimus et adversus eos qui in posterum leges nostras per siglorum obscuritates ausi fuerint conscribere κ. τ. λ.

Γνωστὴ εἶνε καὶ ἡ περὶ ἐξηγήσεως ἀρχικῶν (λέξεων) γραμμάτων τὸ πάλαι χρησιμεύοντων ὡς τα-

χυγραφικῶν σημείων διήγησις, ἐν τοῖς τῶν Αἰσωπείων μύθων ὑπὸ Μαξίμου τοῦ Πλανούδου προλεγόμενοις. Ὁ Αἰσωπὸς ἰδὼν ἐπὶ λάρνακι κεχαρμαμένα τὰ στοιχεῖα α, β, γ, δ, ε, θ, ζ, ἐξηγήσεν αὐτὰ τῷ δεσπότῃ αὐτοῦ οὕτως: α ἀποδοὺς βήματα τέσσαρα ὀρέξας εὐρήσεις θησαυρὸν χρυσοῦ. » Καὶ ὄντως ὁ Ξάνθος εὗρε τὸν θησαυρὸν· ἀλλ' ἐπειδὴ, δὲν ἠθέλησε νὰ ἀπελευθερώσῃ αὐτὸν ὡς ὑπεσχέθη, ἐξηγήσεν ὁ Αἰσωπὸς πάλιν τὰ ἐπὶ τὰ στοιχεῖα ὡς ἐφ' ἑξῆς: α ἀπόδοις βασιλεῖ Διονυσίῳ ὃν εἶχες θησαυρὸν χρυσοῦ » καὶ αὖθις ἀνέγνωσεν ὡδε: α ἀνελόμενοι βαδίσαντες διέλθετε ὃν εἰρατε θησαυρὸν χρυσοῦ. »

Ἐκ τῆς παραθέσεως ταύτης καὶ ἐξ ἄλλων ἐν τοῖς ἀρχαίοις συγγραφεῦσι π. χ. Cicero de oratore lib. 2 cap. 69. εὐρισκομένων παραδειγμάτων, εικάζεται ἡ ἀφέλεια τῆς ἀρχαιότητος μεθόδου ἥτοι τῆς διὰ τῶν ἀρχικῶν μόνον στοιχείων παραστάσεως τῶν λέξεων, καὶ πιθανὸς ἔνεκα τοῦ εἶδους τούτου τῆς ταχυγραφίας ἀναφέρεται ἡ ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἀπαγόρευσις τῆς χρήσεως αὐτῆς, οὐχὶ δὲ, ὡς τινες νομίζουσιν, ἔνεκα τῶν σημείων τοῦ Τύρωνος, ἐπειδὴ ταῦτα σπανιώτατ' ἐδύναντο νὰ παρεξηγηθῶσιν ἔνεκα τῆς θαυμασίας αὐτῶν ἀκριβείας.

Ἀλλως τε ἡ χρῆσις τῆς στενογραφίας τοῦ Τύρωνος διήρκεσε μέχρι τοῦ Θ'. αἰῶνος. Οἱ ἅγιοι πατέρες τῆς ἐκκλησίας Ἰερώνυμος καὶ Αὐγουστίνος ἐγένωσκον τὴν στενογραφίαν καὶ μετεχειρίσθησαν στενογράφοις, περὶ ὧν ὁ πρῶτος λέγει (ἐν βιβλ. III Comment. in epistol. ad Galat).

«Notario dicto aut quidquid in buccam venerit, aut si paululum voluero cogitare, melius aliquid prolaturus, tunc me tacitus ille reprehendit, frontem rugat, manum contrahit et se frustra adesse toto gestu corporis contestatur, καὶ ὁ ἱερὸς Αὐγουστίνος (ἐν ἐπιστ. 258). » erat strenuus in notis et in scribendo bene laboriosus. »

Κρίνομεν περιττὸν, νὰ ἀπαριθμήσωμεν καὶ πλεῖστα ἄλλα χωρὶς παλαιῶν συγγραφέων ἀποδεικνύοντα τὴν χρῆσιν τῆς στενογραφικῆς τέχνης ἐν ἀπάταις σχεδὸν ταῖς περιστάσεσι τοῦ πολιτικοῦ καὶ ἐπιστημονικοῦ βίου· παρατηροῦμεν μόνον, ὅτι ὁ προμνημονευθεὶς Montfaucon de re diplom. Lutet. Parisiorum 1749 in suppl) περιέσωσεν ἡμῖν ἐπιστολὴν Βυζαντινοῦ τινος αὐτοκράτορος τῆς δεκάτης ἐκατονταετηρίδος, στενογραφικῶς καὶ οὐχὶ διὰ μυθικῶν στοιχείων γεγραμμένην πρὸς τινὰ τῆς Γαλλίας βασιλέα. Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη εἶναι ἀριστοῦργημα καλλιγραφίας καὶ στενογραφίας.

Ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῆς ἐν τῷ μεσαιῶνι βυρβαρότητος οὐ μόνον παντελῶς σχεδὸν ἐξέλιπεν ἡ στενογραφικὴ τέχνη, ἀλλὰ καὶ πολλὰ τῶν λειψάνων τῆς παλαιᾶς στενογραφίας ἐρθάρησαν καὶ κατεστράφησαν ὑπὸ τῆς ἀμαθείας καὶ τῆς δεισιδαιμονίας· πολλὰ τοιαύτης γραφῆς λείψανα ἀπεξέοντο ἀπὸ τοῦ παργαμνοῦ ἐφ' οὗ ἦσαν γεγραμμένα, εἴτε

εἰς ἀγνοίαν, εἴτε θεωρούμενα ὡς ἔργα τοῦ διαβόλου καὶ ὁ παργκμηνὸς ἐχρησίμευσεν εἰς ἀντιγραφὴν ἄλλων συγγραμμάτων· ὀλίγον δὲ πρὸ τοῦ τριακονταετοῦς πολέμου ὁ Ἐλέκτωρ Φριδερίκος τοῦ Παλατινάτου προσέταξε νὰ κωδίσιν ὑπὸ τοῦ δημοῖου ὡς μηχανὰ τὰ περὶ τῆς τοῦ Τύρωνος στενογραφίας συγγράμματα τοῦ σοφοῦ ἱερέως Τριταμίου, πιστεύων εἰς τὰς ὑποβολὰς συμβούλων τινῶν ἀμαθιστάτων. Ἀμα ὁμῶς τῇ ἀνατολῇ τοῦ ρώτος τῆς παιδείας καὶ τῆς ἐλευθερίας ἐπὶ τοῦ κόσμου ἔρξατο καὶ ἡ παλιγγενεσία τῆς στενογραφικῆς τέχνης.

Μᾶλλον δὲ πάντων τῶν ἐθνῶν ἡσθάνθη τὴν ἀνάγκην τῆς ταχυγραφίας τὸ μέγα ἀγγλικὸν ἔθνος. Αὐτὸ καὶ περὶ τὸ τέλος τῆς 16^{ης} ἐκτονταετηρίδος ἐρευνήθη τὸ πρῶτον στενογραφικὸν σύστημα διὰ τὴν Ἀγγλίαν ὑπὸ τοῦ ἐκ Πλυμούτης Βίλλ. Ρέ-δκλιφ. Κατὰ τὸ 1588 ἔτος ἐξεδόθη ἄλλο στενογραφικὸν σύστημα ὑπὸ τοῦ Τιμοθέου Βρῆιτ φέρον τὸν τίτλον· Characteric, or the Art of short secret and swift Writing by Characteres, ἀφιερωθὲν εἰς τὴν βασίλισσιν Ἐλισάβετ, ἥτις ἔδωκε καὶ δίπλωμα προνομίου εἰς τὸν ἐρευρετὴν. Περὶ τὰ 1659 ὁ Ἱεροκλῆς Ρίτς (Rich) ἐδημοσίευσε στενογραφικὴν μέθοδον φέρουσαν τὸν τίτλον· Semi-graphy, or the Worlds Rarity. Τὸ σύγγραμμα τοῦτο καὶ ἡ πρακτικὴ ἐκτέλεσις τοῦ συστήματος ἐπὶ τοσοῦτον ἐνεθουσίασε τὸν φιλόσοφον Λόκ, ὥστε οὗτος ἐν τῷ περὶ ἐκπαιδεύσεως πονήματι αὐτοῦ ἐξέφρασε μετὰ μεγίστων ἐπαίνων τὰς ἐκ τῆς στενογραφίας ὠφελείας ὡς σπουδαιοτάτης καὶ χρησιμωτάτης οὐσης εἰς συμπλήρωσιν τῆς ὅλης παιδείας.

Ἐκτὸς τῶν προμνημονευθέντων πολλῶν ἄλλων, ἐν οἷς καὶ οἱ σοφοὶ Βίλκινς, Βίλλιαμ Μάστον, Ἀλούσιος Ράμπε καὶ ὁ Πέρβν ὁ ἐπὶ 40 σχεδὸν ἔτη ἐκδότης τοῦ Πρωῖνου Κήρυκος ἐγένοντο ἐρευρεταὶ διαφόρων συστημάτων καὶ συνετέλεσαν εἰς τὴν διάδοσιν τῆς στενογραφίας ὥστε περὶ τὰ μέσα ἤδη τοῦ 17^{ου} αἰῶνος βλέπομεν τὴν στενογραφίαν διδασκασμένην ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Ὁξφόρ, καὶ μετ' οὐ πολὺ ἐν ἅπασιν τοῖς λοιποῖς τῆς Ἀγγλίας πανεπιστημίοις.

Τέλος δὲ δύο ἄνδρες ὁ Ράιλορ καὶ ὁ Μάφορ ἐτελειοποιήσαν τοσοῦτον τὴν ἀγγλικὴν στενογραφίαν, ὥστε αὕτη ἀπέκτησε στάδιον λαμπρότατον οὐ μόνον ἐν τῇ ἐκυτῇ πατρίδι, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς πλείστας τῆς Εὐρώπης χώραις, ὡς ἐν Γαλλίᾳ Ἰσπανίᾳ κτλ. οὐσα ἐν μεγίστῃ χρήσει, καὶ ἐν γένει ἐνθα ἡ ἐλευθερία τοῦ λόγου καὶ ἡ περὶ τῶν δημοσίων τῆς πατρίδος συμφερόντων μέριμνα τῶν πολιτῶν, ἐνόμισεν ἀναγκαίαν τὴν γνησίαν καὶ ἀκριβῆ καταγραφὴν τῶν ἐν ταῖς πολιτικαῖς συνεδριάσεσιν ἀγορευομένων.

Νῦν δὲ αἱ ἐν ταῖς βουλαῖς τῆς Ἀγγλίας ἀγορεύσεις ὅτε καὶ τὰ μεσονύκτιον γινόμενα ἐκτυποῦνται ἐν ταῖς ἐφημερίαις καὶ διανέμονται ἐν Λονδίνῳ περὶ τὴν 7 ἢ 8 πρωϊνὴν ὥραν ἐν βραχεὶ τῷ διαστήματι διακοινοῦνται ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ

φροντίδι τῶν ἐκδοτῶν τῶν μεγάλων ἐφημερίδων μάλιστα τοῦ χρόνου (Times) καὶ τοῦ πρωῖνου κήρυκος (Morning Chronicle) οἵτινες πληρόνους 400 λίρας κατ' ἔτος εἰς ἑκαστον τῶν 6 — 8 τενογράφων τὰ μάλιστα περὶ τὴν τέχνην ἐμπεῖρων καὶ ἐναλλάξ ἐν ταῖς τῶν βουλῶν συνεδριάσεσι ἐργαζομένων.

Ἡ μὲν ἀρχαία ταχυγραφία συνίστατο μόνον ἐκ τῶν στοιχείων τῆς συνήθους γραφῆς καὶ ἡ βελτιωθείσα τοῦ Τύρωνος καὶ τοῦ Κεκέρωνος στενογραφία διετήρει τὰ στοιχεῖα ἢ τοῦλάχιστον μέρη αὐτῶν· αἱ τῶν νεωτέρων ὁμῶς μέθοδοι στηρίζονται κατὰ τὸ πλεῖστον ἐπὶ ἰδιαιτέρων σημείων παραδεχθέντων ἀντὶ τῶν δυσχερεστάτων στοιχείων τῆς συνήθους γραφῆς, τῶντιν δεισμῶν ὄντων τῶν ἰδεῶν τοῦ γράφοντος, καὶ παρ' ἅπασιν ἐστὶ ἐν χρήσει, διότι δυσχερὲς ὄντως εἶναι τὸ ν' ἀπὸ βέλγη κοινωνία τις διὰ μιᾶς ἐξείη ἐμπεφυκυῖα καὶ διὰ τῆς ἀνατροπῆς κατεργαζομένης.

Ἡμεῖς ἀποροῦμεν διὰ τὴν δυσχέρειαν τῆς γραφικῆς τῶν Κινέζων τέχνης· οὐχ ἥττον ὁμῶς θέλουσι θαυμάσαι οἱ ἔγκονοι ἡμῶν ὅτι βρασνίζομεθα τοσοῦτους αἰῶνας γράφοντες διὰ τῶν γωνιωδῶν δυσμῶρων καὶ πολὺν χρόνον πρὸς ἐκμάθησιν καὶ πρὸς καταγραφὴν ἀπαιτούντων, ἐμπειρικῶς δὲ μόνον παραδεδομένων στοιχείων τῆς σημερινῆς γραφικῆς τέχνης. Ἀλλ' ὁ ἀνθρώπινος νοῦς, ὅστις καὶ κατὰ τὰ λοιπὰ προώδευσεν γιγαντιαίως δὲν θέλει ὑποληφθῇ κατὰ τὴν γραφὴν. Ἀπόδειξις δὲ τούτου ἡ βελτιώσις τῆς γραφικῆς ἀπὸ τὸν καιρὸν ὅτε ὁ ἀνθρώπος πρῶτον δι' εἰκόνας ἢ χαρκτηῖρος ἔδωκε μορφήν εἰς ἰδέαν ἢ φωνήν τινα· ἀπόδειξις προσέτι τούτου καὶ ἡ διάδοσις καὶ χρῆσις τῆς στενογραφίας παρ' ἅπασιν τοῖς πεπολιτισμένοις ἔθνεσιν.

Ἐν Γαλλίᾳ ἐξεδόθη τὸ πρῶτον περὶ στενογραφίας σύγγραμμα κατὰ τὸ ἔτος 1651 ὑπὸ Jacques Cossard, ἕτερον δὲ τοιοῦτον ὑπὸ C. A. Ramsay κατὰ 1681 τὸ ὅποιον ἔλαβε προνόμιον παρὰ τοῦ βασιλέως Λουδοβίκου καὶ φέρει τὸν τίτλον, Tachygraphie ou l'art d'écrire aussi vite, qu'on parle etc. Paris 1681 Avec privilège du Roi. Δὲν εἶνα τοῦ παρόντος νὰ ἀπαριθμήσωμεν τοὺς περὶ στενογραφίας γράψαντας· ἀρκεῖ δὲ νὰ σημειώσωμεν τὸ κατὰ τὸ 1788 ἐκδοθὲν καὶ ὑποβληθὲν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν Παρισίων σύγγραμμα τοῦ Γάλλου Coulon de Thevenet φέρον τὸν τίτλον· Almanach tachygraphique ou l'art d'écrire aussi vite, qu'on parle. Αὐτὸς ὁ συγγραφεὺς ἐφθασεν εἰς τοσοῦτον βαθμὸν ἐπιδεξιότητος, ὥστε ἔγραφε κατ' ὑπαγόρευσιν ἐντὸς 10 ὥρων 400 σελίδας, ἡ δὲ θυγάτηρ αὐτοῦ ὑπερέβαινεν ἐτι τὸν πατέρα.

Σημειοῦμεν δὲ καὶ τὸ κατὰ τὸ 1792 ἔτος ἐκδοθὲν σύγγραμμα τοῦ Γάλλου Θεοδώρου Μπερτέν φέρον τὸν τίτλον· Systeme universel et complet de stenographie etc. inventé par Sam. Taylor et adapté à la langue française par Théodore Rh. Bertin, Paris Didot 1792. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ σύστημα ἔχει μεγάλαν ἐλλειψιν, διότι τὰ φων-

νήεντα δὲν σημειοῦνται διόλου ἢ διὰ στιγμῶν ἐκ-
τός τῆς γραμμῆς τιθεμένων, ἐκ δὲ τούτου προέρ-
χεται δυσκολία περὶ τὴν γραφὴν καὶ ἀνάγνωσιν.
Ἐπὶ πολὺ ἔμεινεν ἀναποφάσιστον, ποίᾳ τῶν δύο
μεθόδων εἶναι προτιμητέα, ἀλλὰ τέλος ἐνίκησεν ἡ
ταχύτης τῶν κατὰ τὸν Μπερτέν γραφόντων, οἵτινες
διὰ πολλῆς ἀσκήσεως καὶ τῇ συμπράξει τῆς δια-
νοίας, τοῦ μνημονικοῦ καὶ τῆς ὀξυδερκειᾶς ἐγίνω-
σκον νὰ ὑπεκφεύγῃ τὸν ἐπικίνδυνον σκόπελον τῆς
μὴ σημειώσεως τῶν φωνηέντων.

Ἄλλη μέθοδος, ἡ τοῦ Κυρίου Honoré Blanc,
Paris, Bidault an IX (1801) βασίζεται ἐπὶ τρι-
σάρων γραμμῶν, ὡς τὰ μουσικὰ σημεῖα γράφονται
ἐπὶ πέντε· ἐντὸς τῶν γραμμῶν τούτων σημειοῦνται
τὰ στοιχεῖα διὰ τριῶν μόνον σημείων, ἀλλ' ἕνεκα
τῆς διὰ τὴν γραφὴν ἀναγκαιότητος προπαρασκευῆς,
τῆς πολὺν χρόνον ἀπαιτούσης πρὸς τὰ ἄνω καὶ κά-
τω κινήσεως τοῦ καλάμου, τῆς δυσκολίας τοῦ εὐ-
ρίσκειν πάντοτε τὸ ἀρμόδιον διάστημα καὶ ἄλλων
τινῶν ἐλλείψεων, ἡ μέθοδος αὕτη παρὰ τῶν Ἀγ-
γλων Χέντεν καὶ Ρίχαρθσον δανεισθεῖσα δὲν ἐπέ-
τυχεν.

Μεγάλως εἰς τὴν τελειοποίησιν τῆς γαλλικῆς
στενογραφίας συνετέλεσε περὶ τὸ 1832 ὁ Γάλλος
Fayet διὰ τῶν ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ ἀξιωμα-
των, ἡ παράδοσις τῶν ὁποίων ἐμπόδιζε μᾶλλον ἢ
ἤττον ἐκάστης μεθόδου πρόοδον. Οὕτω κατέκρινεν
ὁ Fayet τὰς πρὸς δεξιὰν κλινούσας, τὰς πολλὰς
καθέτους, τὰς ὀριζοντίας καὶ τὰς μεγάλην ἔκτασιν
ἐχούσας γραμμὰς.

Τὴν γνώμην αὐτοῦ ταύτην δικαιολογεῖ διὰ τοῦ
συγγράμματος τοῦ ἱατροῦ καὶ ἀνατόμου Μπενόκ δὲ
Σεντσορ, la physiologie de l'écriture. Paris
1826 chez Compère.

Καὶ ἐπὶ τῆς λογικῆς δὲ βασιίζει ὁ Gagel τὸ σύ-
στημα αὐτοῦ, συσταίνων πρὸ πάντων τὴν συμφωνίαν
τοῦ μηχανισμοῦ τῆς γλώσσης πρὸς τὸν τῆς γραφῆς
καὶ τὰς διὰ τῆς φιλοσοφικῆς γραμματικῆς συντο-
μὰς τῶν ἐν ἐκτάσει ἐκφερομένων ἰδεῶν τῶν ἀγο-
ρευόντων.

Ἡ στενογραφικὴ τέχνη ἀνεπτύχθη οὐχ ἤττον
καὶ ἐν Γαλλίᾳ ὡς ἐν Ἀγγλίᾳ· οὕτω καὶ ἐνταῦθα
ἄνδρες ἐξέχοντες διὰ τὴν εὐφυίαν καὶ τὰς γνώσεις
προχειρίζονται μαθηταὶ τῆς τέχνης ταύτης ἀντα-
μειβόμενοι δι' ὑπολήψεως καὶ ἀδρῶν μισθῶν.

Καὶ εἰς τὰς πολιτείας δὲ τῆς νοτείας καὶ τῆς
ἀρκτικῆς Ἀμερικῆς εἰσῆχθη ἐκ τῆς Ἀγγλίας ἡ στε-
νογραφία, καὶ εἰς τὴν Ἰσπανίαν καὶ τὴν Ἰταλίαν ἐκ
τῆς Γαλλίας.

Εἰς δὲ τὴν Σουηδίαν καὶ Νορβηγίαν εἰσῆγαγεν ὁ
ἀπὸστολος τῆς ἀρκτου ἐπίσκοπος Ἀνσάριος κατὰ
τὸν 8 αἰῶνα τὴν στενογραφίαν τοῦ Τύρωνος, καὶ ἐκ-
τοτε ἡ ταχυγραφία ἤνθησεν ἐν ταῖς χώραις ταύταις.

Περίφημος στενογράφος ἦν ὁ γραμματεὺς τῆς
γερουσίας Βουγγεκηρόνα, γεννηθεὶς τῷ 1747 καὶ ἀ-
ποθιώσας τῷ 1795, ὅστις δι' ἀπλουστάτων συντο-
μῶν ἐκάστην ἐκφώνησιν ὑπὸ τοῦ ῥήτορος λέξιν
ἐγίνωσκε νὰ καταγράψῃ, προστεθεὶς καὶ τὸν τρόπον

τῆς προφορᾶς τοῦ ἀγορευόντος· ὥστε κατὰ τὸν ἀ-
νάγνωσιν ἕκαστος ῥήτωρ ἐνόμιζεν ὅτι ἀκούει ἐαυ-
τὸν κατὰ τὴν ἰδέαν τοῦ Ὁρατίου Legitimumque
sonum digitis calemus et aure· ἀλλὰ ἡ τέχνη
τοῦ ἀνδρὸς ἐξέλιπε μετ' αὐτοῦ, καὶ ὀλίγιστοι μόνον
εὐφυεῖς ἄνδρες ἠδύναντο νὰ ἐπαρκέσωσιν εἰς τὴν ἀ-
νάγνωσιν τοῦ νὰ γράφονται κατὰ λέξιν αἱ ἀγορεύσεις
τῶν ἀντιπροσώπων τῶν φιλελευθέρων λαῶν τῆς
Σουηδίας καὶ Νορβηγίας, ἀναπληροῦντες διὰ μιμή-
σεως τῆς τοῦ Τύρωνος μεθόδου τὴν ἑλλειψιν νεω-
τέρου στενογραφικοῦ συστήματος.

Τέλος δὲ κατὰ τὸ 1825 ἔτος δύο ἄνδρες, ὁ Ἰ-
λαρχος Σιλφεροτόλσε καὶ ὁ συμβολαιογράφος Χιέρ-
τα, ἔλαβον τὸ ὑπὸ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ ἔθνους
πρὸς τὸν σκοπὸν τούτον τεθὲν βραβεῖον, ἐκδόντες
σύγγραμμα περὶ στενογραφίας ἐπιγραφόμενον
Utkast till Snabskrifnings-Metoder for Svens-
ka Språket begagnade vid anteckningar under
Ridderskapets och Adelsn æfverloeggningar.

Καὶ πάλιν κατὰ τὸ ἔτος 1830—1831 οἱ ἀν-
τιπρόσωποι προσεκάλεσαν τοὺς λογίους τῆς χώρας
νὰ ὑποβάλωσιν εὐχρηστα στενογραφικὰ συστήματα,
προστάζοντες νὰ ἐκπαιδεύωνται εἰς τὴν στενογραφίαν
οἱ τὰς θέσεις τῶν ἐν ταῖς βουλαῖς γραμματέων ἐπι-
ζητοῦντες.

(Ἔπεται συνέχεια).

ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑΙ ΤΗΣ ΗΜΕΤΕΡΑΣ

ΚΑΘΟΜΙΛΟΥΜΕΝΗΣ.

—ooo—

Κ. Ἐκδότα τῆς Ν. Πανδώρας!

Παρά τοῦ προσφιλοῦς καὶ πεπαιδευμένου φί-
λου μου Κ. Ι. Κιρχολώρη, διατρίβοντος ἐν τιρ-
τερπνῇ τῆς Ἀπουλίας κομοπόλει, καὶ κατ' ἐμὴν
σύστασιν θησαυρίζοντος πᾶσαν εἰδησιὴν ἀφορῶσαν
τὴν ἱστορίαν καὶ φιλολογίαν τῶν κατὰ τὴν
Μεσημβρινὴν Ἰταλίαν Ἑλληνικῶν ἀποικιῶν,
ἔλαβον πρό τιτος τὴν ἐπομένην ἐπιστολήν, ἣν
προθέμῳς σᾶς διαβιβάζω, ὡς διαφέρουσιν οὐ μί-
νον τὰς τέχας ὁμογενῶν καὶ ὁμοθρήσκων, πρὸ
πολλοῦ ἀποσπασθέντων ἐκ τῆς Παρελληνίου συμ-
βιώσεως, ἀλλὰ καὶ τὰς περιπετείας αὐτὰς τῆς ἡ-
μετέρας καθομιλουμένης, ἡ ἔραυτα τῆς ὁποίας
ἀποβαίνει μᾶλλον ἐπὶ μᾶλλον περισπούδαστος.
Καταχωρίσατέ την, παρακαλῶ, εἰς τὸ ἐντιμὸν
σας περιοδικόν, καὶ δέχθητε τοὺς φιλικοὺς ἀπα-
σμους μου.

Ἐκ Πειραιῶς, τῇ 16 Μαΐου 1857.

Σ. ΖΑΜΠΕΛΙΟΣ.

Ἀξιότιμε φίλε!

Ἀναγνίσκοντες, ὅτι εἰς τὰς ἐθνολογικὰς ἐρεῦνας